

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 5785/2021
20.10.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић, Гордане Комненић, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Игњат Спасић, адвокат из ..., против тужене „UniCredit Bank Srbija a.d. Beograd“, из Београда, коју заступа Тијана Воротовић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости уговорне одредбе и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 15212/19 од 05.03.2021. године, у седници одржаној 20.10.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене, изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 15212/19 од 05.03.2021. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гж 15212/19 од 05.03.2021. године и пресуда Првог основног суда у Београду П.бр. 22665/18 од 15.04.2019. године, тако што **СЕ ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражено да се утврди да је апсолутно ништава одредба члана 9. став 1. тачка 1. Уговора о готовинском кредиту број ... од 13.05.2016. године, закљученог између тужиоца и тужене банке, којом се корисник кредита обавезао да плати банци фиксну једнократну накнаду за обраду кредитног захтева од 2% од износа одобреног кредита, односно минимум 1.600,00 динара и да се тужена обавезе да тужиоцу на име стеченог без основа исплати 40.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од 13.05.2016. године до исплате, као и његов захтев за накнаду трошкова поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој накнади трошкове целог поступка у износу од 30.000,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема отправке ове пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П.бр. 22665/18 од 15.04.2019. године, ставом првим изреке, утврђено је да је апсолутно ништава одредба члана 9. став 1. тачка 1. уговора о готовинском кредиту број ... који је закључен 13.05.2016. године између тужиоца и тужене којом се корисник кредита обавезао да плати банци фиксну једнократну накнаду за обраду кредитног захтева од 2,00% од износа одобреног кредита, односно минимум 1.600,00 динара. Ставом другим изреке, тужена је обавезана да тужиоцу на име стеченог без основа исплати 40.000,00 динара, са законском затезном каматом од 13.05.2016. године до исплате. Ставом трећим изреке, тужена је

обавезана да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка од укупно 26.500,00 динара, са законском затезном каматом од наступања услова за извршење до исплате.

Пресудом Вишег суда у Београду Гж 15212/19 од 05.03.2021. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба тужене и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка је одбијен.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права на основу члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. став 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене, ради уједначавања судске праксе, због чега је одлучио као у ставу првом изреке.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац као корисник кредита и тужена банка су дана 13.05.2016. године, закључиле уговор о кредиту, којим је тужена одобрила тужиоцу кредит у износу од 2.000.000,00 динара на период од 84 месеца, са променљивом номиналном каматном стопом од 6,88%, и ефективном каматном стопом која износи 8,42% годишње, с тим да она укључује номиналну каматну стопу дефинисану у ставу 3. 1. увећану за накнаде и трошкове, прецизиране у члану 9. овог уговора, па је укупан износ који клијент треба да плати банци на дан закључења уговора 2.623.751,88 динара. Спорном одредбом члана 9. став 1. тачка 1. уговора корисник кредита се обавезао да плати банци фиксну једнократну накнаду за обраду кредитног захтева у висини од 2,00% од износа одобреног кредита, односно минимум 1.600,00 динара. Читањем понуде за закључење уговора, утврђено је да је у понуди наведено да накнада за одржавање рачуна износи 95,00 динара, а износ трошка одржавања рачуна се повећава у износу од 90% од укупне годишње стопе раста потрошачке цене и на тај начин измењени износ трошкова одржавања рачуна се примењује у наредних 12 месеци, трошкови прибављања менице износе 100,00 динара, трошкови прибављања извештаја кредитног бироа износе 246,00 динара, минимална накнада за обраду кредитног захтева износи 2% од износа одобреног кредита, односно 40.000,00 динара фиксно, а накнада за одржавање кредита износи 0,50%, односно 32.762,90 динара фиксно. Према плану отплате кредита који је саставни део уговора, по члану 22. утврђено је да је тужиоцу 13.05.2016. године наплаћен износ од 40.346,00 динара у који је укључен износ од 40.000,00 динара на име накнаде за обраду кредитног захтева.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев, налазећи да је предметна одредба уговора о кредиту ништава у смислу члана 103. ЗОО, јер понуда банке није садржала јасне и недвосмислене податке о наведеним трошковима кредита и њиховој структури нити је утврђено да су ти

трошкови стварно постојали. Зато тужилац има право на враћање наплаћеног по ништавој одредби на основу члана 104. став 1. и 214. ЗОО, са законском затезном каматом од дана стицања, с обзиром да је банка несавестан стицалац.

Основано се ревизијом тужене указује да је у побијаним нижестепеним пресудама погрешно примењено материјално право.

Према члану 103. став 1. Закона о облигационим односима (ЗОО) уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима и то ако циљ повређеног правила и закон не упућују на нешто друго и на ништавост се по члану 109. пази по службеној дужности.

Према одредби члана 1065. Закона о облигационим односима, уговором о кредиту банка се обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066. наведеног закона).

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга поводом закљученог уговора о кредиту произилази из члана 43. Закона о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику („Службени гласник РС“ број 65/11), која је донета на основу одредаба Закона о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС“ беој 36/11 и 139/14) који се примењује од 05.12.2011. године, па тако и у конкретном случају с обзиром да је предметни уговор о кредиту закључен 13.05.2016. године.

Сходно томе, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга у вези са реализацијом кредита, али је таква одредба уговора правно ваљана под условом да је понуда банке садржала врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви – периоде у којима ће се мењати и начин измене, а што је прописано у одредби члана 17. став 4. тачка 10. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Наведено обавештавање корисника у предуговорној фази засновано је на једном од основних начела заштите корисника (право корисника на информисање) и обухвата дужност банке да кориснику пружи информације и одговарајућа објашњења о условима који се односе на (између осталог) уговор о кредиту за који је показао интересовање (у даљем тексту: понуду), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду (чланови 5. тачка 3. и 17. став 1. наведеног закона).

Сагласно овим законским одредбама у наведеној Одлуци Народне банке Србије („Службени гласник РС“ број 65/11) ближе су утврђени изглед и садржина образаца на

којима се понуда уручује кориснику, па је банка дужна да кориснику кредита пре закључења уговора уручи понуду сачињену на одговарајућем обрасцу (образац 1Б-основни подаци о кредиту) који у тачки 3. обухвата трошкове кредита, а у тачки 3.3 врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита (очекивани трошкови у динарима исказују се у апсолутном износу).

Према утврђеном чињеничном стању у понуди поводом закључења предметног уговора о кредиту, у члану 3.3 утврђена је врста и висина свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, а између осталог и минимална накнада за обраду кредитног захтева: 2% - 40.000,00 РСД (фиксно), што одговара садржини спорне уговорне одредбе којом се тужилац обавезује да по основу обраде кредитног захтева плати банци фиксну једнократну накнаду за обраду кредитног захтева од 2,00% од износа одобреног кредита. Како је тужилац, садржином наведене понуде у предуговорној фази обавештен о врсти и висини накнаде која пада на његов терет, то банка није била у обавези да доказује структуру нити постојање стварних трошкова поводом ове накнаде, нити је таква уговорна одредба неодређена у смислу чланова 8. и 19. став 1. тачка 12. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Наиме, исказивање ове накнаде за банкарску услугу (обрада кредитног захтева) задовољава услов одређености уговорне обавезе (врста и висина/фиксна или променљива) и у смислу члана 50. ЗОО. Поред тога укупни трошкови кредита исказани су кроз ефективну каматну стопу (члан 2. став 1. тачка 21. Закона о заштити корисника финансијских услуга) и приказани у понуди (тачка 3.2) чиме је омогућено кориснику кредита да упореди понуде различитих давалаца истих услуга. Следом наведеног, у конкретном случају уговорна одредба којом се корисник кредита обавезује да по основу трошкова обраде кредитног захтева плати банци једнократну накнаду у висини од 2% од износа реализованог кредита није противна основним начелима облигационог права, нити основним начелима заштите корисника финансијских услуга. Како предметна уговорна одредба није ништава, тужилац неосновано потражује наплаћени новчани износ са законском затезном каматом на основу чланова 104. став 1. и 214. ЗОО.

Тужена је успела у поступку по ревизији па јој на основу чланова 153. став 1, 154, 163. став 2. и 165. став 2. ЗПП припадају тражени трошкови за састав жалбе и ревизије од стране адвоката, чија висина је одмерена у складу са захтевом тужене за састав жалбе 12.000,00 динара и 18.000,00 динара за састав ревизије, према Адвокатским тарифама важећим у време настанка трошка и пресуђења, док трошак судске таксе није признат, јер захтев није опредељен у смислу члана 163. став 2. ЗПП.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац,с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**